

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-101

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

(PO-C1 : Compulsory Paper)

(Modern Political Thinkers)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss the views of Machiavelli on human nature.
 - (2) Explain the theory of 'Surplus Value' by Karl Marx.

- 2.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Examine Rousseau's social contract theory.
 - (2) Discuss Hegel's Dialecticism.

- 3.** Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) "Machiavelli has been described as the first realist in politics." Explain.
 - (2) Discuss the Locke's views on Human Nature and State of Nature.
 - (3) Examine critically Rousseau's concept of General Will.
 - (4) Explain Marxian Historical Materialism.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (100 words each) : [20]
- (1) Machiavelli's views on Religion
 - (2) Locke's social contract
 - (3) Rousseau's views on Government
 - (4) Hegel's views on State
 - (5) Marx's views on Revolution
 - (6) Machiavelli's views on Morality.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) मानवी स्वभावविषयक मॅकिव्हिलीच्या विचारांची चर्चा करा.
 - (2) कार्ल-मार्क्सचा 'अतिरिक्त मूल्य' सिद्धांत स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) रूसोच्या 'सामाजिक करार' सिद्धांताचे परीक्षण करा.
 - (2) हेगेलच्या द्वंद्ववादाची चर्चा करा.
3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
 - (1) "मॅकिव्हिली हा राज्यशास्त्रातील पहिला वास्तववादी विचारवंत समजला जातो." हे विधान स्पष्ट करा.
 - (2) लॉकच्या मानवी स्वभाव आणि निसर्गावस्था या संबंधीच्या विचारांची चर्चा करा.
 - (3) रूसोच्या सामुहिक इहेच्या संकल्पनेचे सटीक परीक्षण करा.
 - (4) मार्क्सचा ऐतिहासिक भौतिकवाद स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) मॅकिव्हेलीचे धर्माविषयक विचार
- (2) लॉकचा सामाजिक करार
- (3) रूसोचे शासनविषयक विचार
- (4) हेगेलचे राज्यविषयक विचार
- (5) मार्क्सचे क्रांतीविषयक विचार
- (6) मॅकिव्हेलीचा नैतिकतेविषयक विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-102

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

(PO-C2 : Compulsory Paper)

(Public Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the traditional approaches to the study of Public Administration.
 - (2) Explain the meaning, nature and scope of Public Administration.

- 2.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Write the meaning and functions of organization.
 - (2) Describe the various stages of budgetary process in India.

- 3.** Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Explain the meaning and nature of New Public Administration.

P.T.O.

- (2) What is Bureaucracy ? Discuss the merits and demerits of Bureaucracy.
- (3) Write the meaning, nature and functions of management.
- (4) Discuss the direct and indirect methods of recruitment with its merits and demerits.
4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (1) Span of control
- (2) Audit department
- (3) Significance of training
- (4) Unity of command
- (5) Private Administration
- (6) Delegation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासातील पारंपारिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- (2) लोकप्रशासनाचा अर्थ, स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) संघटनेचा अर्थ आणि कार्ये लिहा.
- (2) भारतातील अंदाजपत्रक प्रक्रीयेच्या विविध अवस्थांचे वर्णन करा.
3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) नवलोकप्रशासनाचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

- (2) नोकरशाही म्हणजे काय ? नोकरशाहीच्या गुण-दोषांची चर्चा करा.
- (3) व्यवस्थापनाचा अर्थ, स्वरूप आणि कार्ये लिहा.
- (4) भरतीच्या प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष पद्धतींची गुण-दोषांसह चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) नियंत्रण कक्षा
- (2) हिशोब विभाग
- (3) प्रशिक्षणाचे महत्व
- (4) आज्ञाधारक सत्तेची एकता
- (5) खाजगी प्रशासन
- (6) प्रदत्तीकरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-103

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-C3 : Compulsory Paper

(Constitutional Process in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

- (1) Explain the philosophical bases of Constitution of India.
- (2) Describe the difference between Fundamental Rights and Directive Principles of State Policy.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

- (1) Explain the recommendations of Sarkaria Commission about Center-State relations.
- (2) Explain the powers and functions of President of India.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

- (1) Describe the features of Indian Federal System.
- (2) Give the information about Electoral Reforms.
- (3) Explain the role of Governor.
- (4) Describe the nature of Judicial Review.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Parliamentary sovereignty.
- (2) Issue of Autonomy to the state.
- (3) Judicial Activism.
- (4) Constituent Assembly.
- (5) Position of the Prime Minister
- (6) Right to Freedom.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारताच्या राज्यघटनेचे तात्त्विक आधार स्पष्ट करा.
- (2) मुलभूत हक्क आणि राज्याच्या धोरणाची मार्गदर्शक तत्त्वे यातील भेद विशद करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) केंद्र-राज्य संबंधातील सरकारीया आयोगाच्या शिफारशींचा आढावा घ्या.
- (2) भारताच्या राष्ट्रपतींचे अधिकार व कार्ये विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतीय संघ व्यवस्थेची वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- (2) निवडणूक सुधारणा संबंधीची माहिती द्या.
- (3) राज्यपालांची भूमिका विशद करा.
- (4) न्यायालयीन पुनर्विलोकनाचे स्वरूप वर्णन करा.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) संसदेचे सार्वभौमत्व.
- (2) घटक राज्यांच्या स्वायत्ततेचा प्रश्न.
- (3) न्यायालयीन सक्रियता.
- (4) घटना समिती.
- (5) पंतप्रधानांचे स्थान.
- (6) स्वातंत्र्याचा हक्क.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-104

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

Paper PO-01 (Optional)

(Political Thought in Modern India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Explain in detail Pandit Nehru's views on 'Democratic Socialism' and 'Humanism'.

(2) Explain Gandhi's techniques of Satyagraha.

2. Attempt any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Critically evaluate Dr. Babasaheb Ambedkar's ideas on Democracy.

(2) Explain Raja Ram Mohan Roy's views on 'Religious Reforms'.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

- (1) Write an essay on 'Progressive Political thought' of Maulana Azad.
- (2) Explain Mahatma Gandhi's thought of 'Gramrajya'.
- (3) Evaluate Raja Ram Mohan Roy's views about law.
- (4) Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's thought of Socialism.

4. Write short notes on any *four* (each **100** words) : [20]

- (1) Pandit Nehru and Socialism.
- (2) Maulana Azad's Ideas on 'Religion'.
- (3) Maulana Azad's views about Nationalism.
- (4) Dr. Babasaheb Ambedkar's idea on liberty.
- (5) Pandit Nehru and Democracy.
- (6) Pandit Nehru's views on Secularism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) लोकशाही समाजवाद आणि मानवतावाद या बाबतचे पंडीत नेहरुंचे विचार स्पष्ट करा.
- (2) गांधीजीची सत्याग्रहाची तंत्रे स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या लोकशाहीविषयक विचारांचे सटीक मूल्यमापन करा.

(2) राजा राम मोहन रॉय यांचे धार्मिक सुधारणेसंबंधी विचार स्पष्ट करा.

3. कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

(1) मौलाना आझाद यांच्या 'प्रागतिक राजकीय विचारांवर' निबंध लिहा.

(2) महात्मागांधीचे ग्रामराज्यविषयक विचार स्पष्ट करा.

(3) राजा राम मोहन रॉय यांच्या कायदाविषयक विचारांचे मूल्यमापन करा.

(4) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे समाजवादविषयक विचार स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

(1) पं. नेहरू आणि समाजवाद;

(2) मौलाना आझाद यांचे धर्मविषयक विचार;

(3) मौलाना आझाद यांचे राष्ट्रवादविषयक विचार;

(4) डॉ. आंबेडकरांचे स्वातंत्र्यविषयक विचार;

(5) पं. नेहरू आणि लोकशाही;

(6) पं. नेहरूंचे धर्मनिरपेक्षते बाबतचे विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-105

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-02 : Optional Paper

(Modern Political Ideologies)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500 words) :** [20]

(1) Explain the Marxist interpretation of Nationalism.

(2) Describe the features of Democratic Socialism.

2. Answer any *one* of the following (in **500 words) :** [20]

(1) Explain the types of Nationalism.

(2) Explain the features of Corporate State.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions of the following (in **250** words each) : [20]

- (1) Describe the meaning and nature of the Liberalism.
- (2) Explain the theory of Class Struggle.
- (3) Discuss the types of Democratic Socialism.
- (4) Explain the Dialectical Materialism.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Cultural Nationalism
- (2) Fabian Socialism
- (3) Emergence of Fascism
- (4) Modern Liberalism
- (5) Limitations of Democratic Socialism
- (6) Alienation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) राष्ट्रवादाचे मार्क्सप्रणीत विवेचन विशद करा.
- (2) लोकशाही समाजवादाच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (1) राष्ट्रवादाचे प्रकार विशद करा.
 - (2) महामंडळात्मक राज्याची वैशिष्ट्ये विशद करा.
3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]
- (1) उदारमतवादाचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (2) वर्ग संघर्षाचा सिद्धांत विशद करा.
 - (3) लोकशाही समाजवादाचे प्रकाराची चर्चा करा.
 - (4) द्वंद्वात्मक भौतिकवादाचे विवेचन करा.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]
- (1) सांस्कृतिक राष्ट्रवाद;
 - (2) फेबीयन समाजवाद;
 - (3) फॅसीझमचा उदय;
 - (4) आधुनिक उदारमतवाद;
 - (5) लोकशाही समाजवादाच्या मर्यादा;
 - (6) परात्मभाव.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-106

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-03 (Optional Paper)

(Indian Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500 words) :** [20]

(1) Give an account of the evolution of Administrative System in India.

(2) State organisation and functions of Ministry of Home Affairs.

2. Answer any *one* of the following (in **500 words) :** [20]

(1) Explain administrative functions of Prime Minister.

(2) State the composition and functions of Union Public Service Commission.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions of the following (in **250** words each) : [20]

- (1) What do you mean by Administrative Reforms ? Examine the recommendations made by Administrative Reforms Commission.
- (2) Explain the role of Governor in State Administration.
- (3) State the functions of the Cabinet Secretariat.
- (4) "Indian Administrative System is Legacy of British rule." Comment.

4. Write short notes on (any *four*) in **100** words each : [20]

- (1) Department of Finance;
- (2) Ministry of External Affairs;
- (3) Functions of Backward Class Commission;
- (4) Framework of Indian Administration.
- (5) Social Challenges before Indian Administration.
- (6) Role of Chief Ministers in the State Administration.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) भारतातील प्रशासकीय व्यवस्थेच्या उत्क्रांतीचा आढावा घ्या.
- (2) गृहमंत्रालयाचे संघटन आणि कार्ये सांगा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (1) पंतप्रधानाची प्रशासकीय कार्ये स्पष्ट करा.
 - (2) केंद्रिय लोक सेवा आयोगाची रचना व कार्य सांगा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]
- (1) प्रशासकीय सुधारणा म्हणजे काय ? भारतातील प्रशासकीय सुधारणा आयोगाने केलेल्या शिफारशीचे परीक्षण करा.
 - (2) राज्यपालाची राज्य प्रशासनातील भूमिका स्पष्ट करा.
 - (3) कॅबिनेट सचिवालयाची कार्ये सांगा.
 - (4) “भारतीय प्रशासन व्यवस्था ही ब्रिटिश सत्तेचा वारसा आहे.” भाष्य करा.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]
- (1) वित्त मंत्रालय;
 - (2) परराष्ट्रीय मंत्रालय;
 - (3) मागासवर्ग (ओ. बी. सी.) आयोगाची कार्ये;
 - (4) भारतीय प्रशासनाची रचना;
 - (5) भारतीय प्रशासनासमोरील सामाजिक आव्हाने;
 - (6) राज्यप्रशासनातील मुख्यमंत्र्याची भूमिका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-107

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-04 (Optional Paper)

(Development Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500 words) :** [20]

(1) Explain the nature and scope of Public Administration.

(2) Discuss the role played by Development Administration since Independence in India.

2. Answer any *one* of the following (in **500 words) :** [20]

(1) Discuss the socio-political elements in development process.

(2) Explain the changing role of Bureaucracy in Development Administration.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
- (1) Discuss Interrelationship between the political process and development administration.
 - (2) State the importance of democracy in the process of development.
 - (3) Explain the programmes for socio-cultural development.
 - (4) State the nature of Agricultural Policy.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (1) Role of Public Administration as instrument for development.
 - (2) The specialist and generalist debates in administration.
 - (3) Need of training to bureaucracy.
 - (4) Goals of developing nations.
 - (5) Recruitment of administrators.
 - (6) 73rd amendment.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]
- (1) लोकप्रशासनाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
 - (2) भारत स्वातंत्र्योत्तर काळामध्ये विकास प्रशासनाने वजावलेल्या भूमिकेची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (1) विकास प्रक्रियेतील सामाजिक-राजकीय घटकांची चर्चा करा.
 - (2) विकास प्रशासनातील नोकरशाहीची बदलती भूमिका स्पष्ट करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]
- (1) विकास प्रशासन आणि राजकीय प्रक्रिया यांच्यातील अंतरसंबंधाची चर्चा करा.
 - (2) विकास प्रक्रियेतील लोकशाहीचे महत्व सांगा.
 - (3) सामाजिक-सांस्कृतिक विकासाचे कार्यक्रम स्पष्ट करा.
 - (4) कृषीविषयक धोरणाचे स्वरूप सांगा.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]
- (1) 'विकासाचे एक साधन' म्हणून लोकप्रशासनाची भूमिका;
 - (2) प्रशासनातील विशेषज्ञ व सर्वसामान्यज्ञ वाद;
 - (3) नोकरशाहीला प्रशिक्षण देण्याची आवश्यकता;
 - (4) विकसनशील देशांची उद्दिष्ट्ये;
 - (5) प्रशासकांची भरती;
 - (6) 73वी घटनादुरुस्ती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-108

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-05 : Optional Paper

(India's Foreign Policy)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Discuss the domestic determinants of India's foreign policy.

(ii) Discuss the challenges of India's foreign policy.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Examine the various reasons which led to the adoption of Non-alignment as a fundamental principle of India's foreign policy.

(ii) Discuss the basic principles of India's foreign policy.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

- (i) New global order and foreign policy. Discuss.
- (ii) Foreign policy under Indira Gandhi Government. Discuss.
- (iii) Importance of Diego Garcia in the context of India's foreign policy.
- (iv) Historical background of NAM.

4. Write short notes on any *four* of the following (in **100** words) each : [20]

- (i) Bipolar world during the cold war period
- (ii) American hegemony and India's foreign policy.
- (iii) Define 'non-alignment'.
- (iv) India's approach to the UN
- (v) Panchsheel Principles
- (vi) SAARC.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाच्या अंतर्गत घटकांची चर्चा करा.
- (ii) भारतीय परराष्ट्र धोरणा पुढील आव्हानांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील अलिप्तता हा एक मुलभूत तत्व म्हणून स्वीकारण्या मागील विविध कारणांचे परीक्षण करा.
- (ii) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाच्या मुलभूत तत्वाची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (i) नवीन जागतिक रचना व परराष्ट्र धोरण. चर्चा करा.
- (ii) इंदीरा गांधी शासनाचे परराष्ट्र धोरण चर्चा करा.
- (iii) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाच्या संदर्भात 'दिण्गो गार्सिया' चे महत्व.
- (iv) 'नाम' ची ऐतिहासिक पाश्चिमी.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) शीत युद्ध कालातील द्विध्रुवीय जग.
- (ii) अमेरिकेचे प्रभुत्व व भारताचे परराष्ट्र धोरण
- (iii) अलिप्ततावादाची व्याख्या सांगा
- (iv) संयुक्त राष्ट्राबाबत भारताचा दृष्टीकोन
- (v) पंचशील तत्वे.
- (vi) सार्क.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-201

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-C4 : Compulsory Paper

(Public Policy)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Discuss the meaning, nature and scope of Public Policy.

(ii) Critically examine the different social and economic policies for the empowerment of women in India.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Discuss the role of NGO's and media in the Policy Making Process.

(ii) Describe the Service Sector Policy of India.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

- (i) New Industrial Policy of 1991
- (ii) Higher Education Policy
- (iii) 73rd-74th Amendment
- (iv) Role of legislature in Policy Making.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Evaluation of Public Policy
- (ii) Globalisation
- (iii) Public Policy with regard to Primary Education
- (iv) Sustainable agriculture policy
- (v) SEZ
- (vi) Importance of Policy Sciences.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (i) सार्वजनिक धोरणाचा अर्थ, स्वरूप आणि व्याप्तीची चर्चा करा.
- (ii) भारतातील महिला सबलीकरणाच्या विविध सामाजिक आणि आर्थिक धोरणाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (i) धोरण निर्मिती प्रक्रियेतील स्वयंसेवी संघटना आणि प्रसार माध्यमे यांच्या भूमिकेवर चर्चा करा.
- (ii) भारताच्या सेवाक्षेत्र धोरणाचे वर्णन करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]
- (i) 1991चे नविन औद्योगिक धोरण
- (ii) उच्च शैक्षणिक धोरण
- (iii) 73 व 74वी घटनादुरुस्ती
- (iv) धोरण निश्चितीतील कायदेमंडळाची भूमिका.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]
- (i) सार्वजनिक धोरणाचे मूल्यमापन
- (ii) जागतिकीकरण
- (iii) प्राथमिक शिक्षणाशी संबंधित सार्वजनिक धोरण
- (iv) शाश्वत कृषी धोरण
- (v) सेझ
- (vi) धोरण शास्त्राचे महत्त्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-202

**M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012
POLITICS**

**PO-C5 : Compulsory Paper
(Theory of International Politics)
(2008 PATTERN)**

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Evaluate critically the Realist theory propounded by Hans Morgenthau.
 - (2) What is Balance of Power ? Explain its relevance in today's world.

- 2.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss in detail the Microcosmic theory of Conflict.
 - (2) Explain various new security challenges in International area.

- 3.** Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) International Political Economy
 - (2) Classical Geopolitics
 - (3) New-liberalism
 - (4) Issue of deterrence.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (1) Liberal theory of International Politics.
 - (2) Methods of balance of power
 - (3) Threats to sovereignty
 - (4) Environmental theories of International Politics
 - (5) Gender and International Politics.
 - (6) Ecology and International Politics.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) हॅन्स मॉर्गेन्थॉच्या वास्तववादी सिद्धांताचे चिकित्सक विवेचन करा.
 - (2) सत्ता संतुलन म्हणजे काय ? त्याची आजच्या जगातील उपयुक्तता स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) संघर्षाच्या सौक्ष्मिक (मायक्रोकॉस्मीक) सिद्धांताची सविस्तरपणे चर्चा करा.
 - (2) आंतरराष्ट्रीय क्षेत्रातील विविध नवी सुरक्षा आव्हाने स्पष्ट करा.
3. पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
 - (1) आंतरराष्ट्रीय राजकीय अर्थकारण
 - (2) अभिजात भूराज्यशास्त्र
 - (3) नव-उदारमतवाद
 - (4) प्रतिशोध्याचा मुद्दा.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) :

[20]

- (1) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा उदारमतवादी सिद्धांत
- (2) सत्ता संतुलनाची तंत्रे
- (3) सार्वभौमत्वाला आव्हान
- (4) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाच्या संदर्भात पर्यावरणीय सिद्धांत
- (5) लिंगभेद आणि आंतरराष्ट्रीय राजकारण
- (6) परिस्थितीशास्त्र व आंतरराष्ट्रीय राजकारण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-203

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

Po-C6 : Compulsory Paper

(Comparative Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain the approaches of the study of Comparative Politics.

(ii) Discuss the recent trends in Federalism.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain the functions of Political Parties.

(ii) What is Constitutionalism ? Discuss the main features of constitutionalism.

P.T.O.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

- (i) Role and functions of pressure groups.
- (ii) Role of military in democratic and authoritarian systems.
- (iii) Compare the party system in USA, England and India.
- (iv) Discuss the role of Bureaucracy.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Role of judiciary in democratic system
- (ii) Nature of constitutionalism
- (iii) Demerits of Bureaucracy
- (iv) Judicial review in USA
- (v) Role of executive
- (vi) Multi-party system.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (i) तुलनात्मक राज्यशास्त्राच्या अध्ययनाचे दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- (ii) संघ राज्यवादातील आधुनिक प्रवाहांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) राजकीय पक्षांची कार्य स्पष्ट करा.
- (ii) घटनावाद म्हणजे काय ? घटनावादाच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (i) दबावगटाची भूमिका आणि कार्ये.
- (ii) लोकशाही आणि अधिकारशाही व्यवस्थेतील लष्कराची भूमिका.
- (iii) अमेरिका, इंग्लंड आणि भारतातील पक्षपद्धतीची तुलना करा.
- (iv) नोकरशाहीच्या भूमिकेची चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) लोकशाही व्यवस्थेतील न्यायपालिकेची भूमिका
- (ii) घटनावादाचे स्वरूप
- (iii) नोकरशाहीचे दोष
- (iv) अमेरिकेतील न्यायालयीन पुनर्विलोकन
- (v) कार्यपालिकेची भूमिका
- (vi) बहुपक्ष पद्धती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-204

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

(PO-06 : Political Thought in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Explain Mahatma Phule's views on power and equality.

(2) Examine the Doctrine of 'Chatusutri' and views on 'Ends and Means' of Lokmanya Tilak.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Explain V.D. Savarkar's views on Hindu Nationalism.

(2) Explain Acharya Javdekar's interpretation of Indian National Movement.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(1) Discuss V.R. Shinde's views on Untouchability.

(2) Explain V.D. Savarkar's thought on Social Reforms.

(3) Write an essay on Mahatma Phule's contribution to Social Movement.

(4) Explain Acharya Javdekar's views on Democratic Socialism.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Lokmanya Tilak's views on Cultural Nationalism.
- (2) V.R. Shinde's Ideas on Social Reforms.
- (3) Mahatma Phule's Critique of Brahminism.
- (4) V.D. Savarkar and Militarization.
- (5) Acharya Javdekar's theory of Satyagrahi Samajvad.
- (6) V.R. Shinde's views on political ideas.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) महात्मा फुलेंचे सत्ता आणि समताविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (2) लोकमान्य टिळकांच्या चतुःसुत्री सिद्धांताची आणि साध्य-साधनविषयक विचारांची चिकित्सा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) वि.दा. सावरकर यांचे हिंदु राष्ट्रवादविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (2) आचार्य जावडेकरांचा भारतीय राष्ट्रीय चळवळी संबंधीचा अन्वयार्थ स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) वि.रा. शिंदे यांच्या अस्पृश्यताविषयक विचारांवर चर्चा करा.
- (2) वि.रा. सावरकरांचा सामाजिक सुधारणाविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (3) महात्मा फुले यांचे सामाजिक चळवळीतील योगदान या विषयावर निबंध लिहा.
- (4) आचार्य जावडेकरांचे लोकशाही समाजवादविषयक विचार स्पष्ट करा.

4. कोणतेही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) लोकमान्य टिळकांचा सांस्कृतिक राष्ट्रवाद.
- (2) वि.रा. शिंदे यांचे समाजसुधारणाविषयक विचार.
- (3) महात्मा फुलेंची ब्राम्हण्यवादावरील टीका.
- (4) वि.दा. सावरकर आणि लष्करीकरण.
- (5) आचार्य जावडेकरांचा सत्याग्रही समाजवाद सिद्धांत.
- (6) वि.रा. शिंदे यांचे राजकीय विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-205

M.A. (Second Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

(Optional Paper)

(PO-07 : Contemporary Political Ideologies)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Discuss the various trends in feminism.

(2) Discuss the various trends in Neo-liberalism.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Critically examine the various trends in environmentalism.

(2) Critically examine the various trends in Neo-Marxism.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Discuss Humanistic interpretation of Marx.

(2) Discuss theories of alienation and cultural criticism by Marx.

(3) Critically evaluate theories of class given by Neo-Marxism.

(4) Discuss views of Friedrich Hayek on Neo-liberalism.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Women empowerment
- (2) Daniel Bell on “End of Ideology”
- (3) Critique of Orthodox Marxism
- (4) Neo-liberal thought of Milton Friedman
- (5) C-Wright Mill on “End of Ideology”
- (6) Robert Nozick on Neoliberalism

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) स्त्रीवादी विचारांतील प्रमुख प्रवाहांची चर्चा करा.
- (2) नवउदारमतवादातील प्रमुख प्रवाहांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) पर्यावरणवादातील विविध प्रवाहांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- (2) नवमार्क्सवादातील विविध प्रवाहांचे चिकित्सक परीक्षण करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) मार्क्सच्या मानवतावादी अन्वयार्थाची चर्चा करा.
- (2) मार्क्सच्या उदासीनता व सांस्कृतिक चिकित्सा या सिद्धांताची चर्चा करा.
- (3) नवमार्क्सवादाने दिलेल्या वर्गसिद्धांताचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- (4) फ्रेडरिक हायेक याच्या नवउदारमतवादी दृष्टीकोनाची चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) स्त्रियांचे सक्षमीकरण.
- (2) 'विचारप्रणालीचा अंत' यावर डॅनिअल बेल.
- (3) पारंपरिक मार्क्सवादावरील टीका.
- (4) मिल्टन फ्रीडमन यांचा नवउदारमतवादी विचार.
- (5) "विचारप्रणालीचा अंत" यावर सी.राईट मिल.
- (6) 'नवउदारमतवाद' यावर रॉबर्ट नॉझिक.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-206

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

Paper (PO-08) (Optional)

(State and Local Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following in **500 words : [20]**

(1) Critically examine the relationship between Chief Minister and Council of Ministers.

(2) Explain the structure, role and functions of Municipalities.

2. Answer any *one* of the following in **500 words : [20]**

(1) Explain the development and welfare responsibilities of State Government.

(2) Explain the importance of 73rd and 74th Constitutional Amendment in the development of Panchayat Raj System.

3. Answer any *two* of the following in **250 words each : [20]**

(1) Write an essay on constitutional provisions about Local Government before 1992.

P.T.O.

- (2) Explain the functions of Lokayukt.
- (3) Explain the functions of State Secretariat.
- (4) Explain the functions of Governor.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Lokpal
- (2) Municipal Corporation
- (3) Right of Information
- (4) Cantonment Board
- (5) Challenges in front of State Administration
- (6) State Public Commission.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) मुख्यमंत्री आणि मंत्रीमंडळ यांच्यातील संबंधाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (2) नगरपरिषदेची रचना, भूमिका व कार्ये स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) राज्य सरकारची विकास व कल्याणकारी जबाबदारी स्पष्ट करा.
- (2) पंचायतराज व्यवस्थेच्या विकासातील 73 व 74व्या घटनादुरुस्तीचे महत्व स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) 1992 पुर्वीच्या स्थानिक शासनासंबंधीच्या घटनात्मक तरतुदीवर निबंध लिहा.
- (2) लोकायुक्ताची कार्ये स्पष्ट करा.
- (3) राज्य सचिवालयाची कार्ये स्पष्ट करा.
- (4) राज्यपालांचे अधिकार स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) लोकपाल
- (2) महानगरपालिका
- (3) माहितीचा अधिकार
- (4) छावणी बोर्ड
- (5) राज्यप्रशासनासमोरील आव्हाने
- (6) राज्य सेवा आयोग.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-207

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

(Optional Paper)

(P-09 : Current Trends in Development Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Critically examine the role of the state in the process of Development Administration in India.

(2) Evaluate the role of non-official agencies and voluntary organisations in the process of Development Administration.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Discuss the goals, policies and achievements of Rural Development.

(2) Write an essay on the perspective of the developed nations and third world on Development Administration.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) Anti-poverty programme during Mrs. Gandhi's era.

P.T.O.

- (2) Public sector and economic development.
- (3) Panchayat Raj.
- (4) National Development Council.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Community Development Programme
- (2) Five Year Plan
- (3) Machinery of Development
- (4) Foreign aid
- (5) Withdrawal of the State
- (6) Relationship between Development and Administration.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतातील विकास प्रशासनाच्या प्रक्रियेत राज्याच्या भूमिकेचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (2) विकास प्रशासनाच्या प्रक्रियेत बिगर सरकारी वाहक आणि स्वयंसेवी संघटनांच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) भारतातील ग्रामीण विकासाची ध्येय, धोरणे आणि कामगिरीची चर्चा करा.
 - (2) विकास प्रशासनाबद्दलच्या विकसित राष्ट्र आणि तिसऱ्या जगातील दृष्टिकोनावर निबंध लिहा.
3. खालीलपैकी कोणतीही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) श्रीमती गांधी यांच्या काळखंडातील गरीबी विरोधी कार्यक्रम
 - (2) सार्वजनिक क्षेत्र आणि आर्थिक विकास
 - (3) पंयायत राज
 - (4) राष्ट्रीय विकास परिषद.
4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार**वर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) सामूहिक विकास कार्यक्रम
 - (2) पंचवार्षिक योजना
 - (3) विकासाची यंत्रणा
 - (4) परकीय मदत
 - (5) राज्याची माघार
 - (6) विकास आणि प्रशासन यातील संबंध.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-208

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

Paper (PO-10, Optional)

(India in World Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Explain in detail India's Nuclear Policy.

(2) Examine the Indo-U.S.A. relations since 1970.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Critically evaluate the success and failure of 'SAARC'.

(2) Explain India-China relations.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Explain the problem of terrorism.

(2) Discuss the impact of Globalization on Indian foreign policy.

(3) Trace Indo-Pak relations with reference to "Kashmir Problem."

(4) Discuss the India and Russia relations.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Success of ASEAN
- (2) Strategic significance of Indian Ocean
- (3) C.T.B.T. and India
- (4) Indo-Russia Treaty
- (5) Simla Pact
- (6) Deigo Garcia.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारताचे आण्विक धोरण स्पष्ट करा.
- (2) 1970 नंतर भारत-अमेरिका संबंधाचे परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) 'सार्क' च्या यशापयशाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) भारत-चीन संबंध स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) दहशतवादाची समस्या स्पष्ट करा.

- (2) जागतीकीकरणाचे भारतीय परराष्ट्र धोरणावर झालेल्या परिणामांची चर्चा करा.
- (3) 'काश्मिर प्रश्नाच्या' संदर्भात भारत-पाक संबंधाचा आढावा घ्या.
- (4) भारत-रशिया संबंधाची चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) आशियानचे यश
- (2) हिंद महासागराचे 'सामरिक' महत्व
- (3) भारत आणि सर्वसमावेशक अणुचाचणी बंदी करार
- (4) भारत आणि रशिया करार
- (5) सिमला करार
- (6) दिएगो-गार्सिया.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-301

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

(PO-C7 : World Politics : Issues and Debates)

(Compulsory)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss in detail the domestic factors and external influence on Foreign Policy.
 - (2) Define and discuss the features and role of International Governmental Organisations (IGOs) and International Non-Governmental Organisations (INGOs) in International Politics.
2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the nature of New World Order.
 - (2) Explain the methods of forced Diplomacy.
3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (1) N.P.T.

P.T.O.

- (2) C.T.B.T.
- (3) New trends in terrorism
- (4) Disarmament.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Causes of Intervention
- (2) Significance of state as an actor
- (3) Features of Civil War
- (4) Unipolarism
- (5) State Sponsered Terrorism
- (6) Role of State in Foreign Policy decision-making.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) परराष्ट्र धोरणावर प्रभाव टाकणारे अंतर्गत आणि बाह्य घटकांची सविस्तर चर्चा करा.
- (2) आंतरराष्ट्रीय राजकारणात आंतरराष्ट्रीय शासकीय संघटना आणि आंतरराष्ट्रीय बिगर शासकीय संघटनांची व्याख्या, वैशिष्ट्ये आणि भूमिकेची चर्चा करा.

2. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) नवीन जागतिक व्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) दमन राजनयाच्या पद्धतीची चर्चा करा.

3. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) एन.पी.टी. (आण्विक प्रसार प्रतिबंधक करार)

- (2) सी.टी.बी.टी. (सर्वसमावेशक चाचणी प्रतिबंधक करार)
- (3) दहशतवादाचे नवीन प्रवाह
- (4) निःशस्त्रीकरण.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) हस्तक्षेपाची कारणे
- (2) राज्याचे एक कर्ता घटक म्हणून महत्व
- (3) यादवी युद्धाची वैशिष्ट्ये
- (4) एकध्रुवीयवाद
- (5) राज्य पुरुस्कृत दहशतवाद
- (6) परराष्ट्र धोरणाच्या निर्णय प्रक्रियेत राज्याची भूमिका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-302

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

(PO-C8 : Compulsory)

[Comparative Government (China, France, Iran and Nigeria)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Explain the evolution and nature of the party system in Iran.

(2) Discuss the functions and powers of the National People's Congress of China.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Discuss the functioning of the Governmental System in Nigeria.

(2) Critically examine the salient features of the Constitution of France.

3. Answer any *two* questions in **250** words each : [20]

(1) The party system in France.

P.T.O.

- (2) Role of Military in Chinese Politics.
- (3) Fundamental Rights in Nigeria.
- (4) Role of Military in Iran's Politics.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Committed bureaucracy in China.
- (2) The politics of violence in Iran.
- (3) Judiciary in Nigeria.
- (4) Impact of Mao's leadership on the Constitution of China.
- (5) The bureaucracy in France.
- (6) Challenges of globalisation before Iran.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]
 - (1) इराणमधील पक्षपद्धतीचा विकास व स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (2) चीनच्या नॅशनल पीपल्स काँग्रेसची कार्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]
 - (1) नायजेरियातील शासकीय पद्धतीच्या कार्यप्रणालीची चर्चा करा.
 - (2) फ्रान्सच्या राज्यघटनेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
3. कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]
 - (1) फ्रान्समधील पक्षपद्धती

- (2) चीनच्या राजकारणातील लष्कराची भूमिका
- (3) नायजेरियातील मूलभूत हक्क.
- (4) इराणच्या राजकारणातील लष्कराची भूमिका.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) चीनची 'समर्पित नोकरशाही'
- (2) इराणमधील हिंसेचे राजकारण
- (3) नायजेरियातील न्यायव्यवस्था.
- (4) चीनच्या राज्यघटनेवरील माओच्या नेतृत्वाचा प्रभाव.
- (5) फ्रान्समधील नोकरशाही
- (6) इराणपुढील जागतिकीकरणाची आव्हाने.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-303

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-C9 : Political Sociology (Compulsory)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss the term political socialization. Discuss the various agencies of Political Socialization.
 - (2) Explain the term collective violence with reference to Riots, State Repression, Ethnic and communal violence.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss the concept of Marxian state.
 - (2) What is Political Culture ? Discuss its basic determinants.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (1) Nature and scope of political sociology
 - (2) Types of terrorism
 - (3) Civic culture
 - (4) Post-behaviourism.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Define political sociology.
- (2) Types of social movements.
- (3) Factors influencing political participation.
- (4) Process of political socialization.
- (5) Max Weber's view on Authority.
- (6) Historical materialism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणताही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) 'राजकीय सामाजिकरण' या संकल्पनेची चर्चा करा. राजकीय सामाजिकरणाच्या विविध साधनांची चर्चा करा.
- (2) सामूहिक हिंसा ही संकल्पना दंगे, राज्याचे दमन, वांशिक आणि जमातवादी हिंसेच्या संदर्भात स्पष्ट करा.

2. कोणताही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) मार्क्सच्या राज्यविषयक संकल्पनेची चर्चा करा.
- (2) राजकीय संस्कृती म्हणजे काय ? त्याच्या निर्णायक घटकांची चर्चा करा.

3. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) राजकीय समाजशास्त्रीय स्वरूप आणि व्याप्ती
- (2) दहशतवादाचे प्रकार
- (3) नागरी संस्कृती
- (4) उत्तर-वर्तनवाद.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या
- (2) सामाजिक चळवळींचे प्रकार
- (3) राजकीय सहभागावर प्रभाव टाकणारे घटक
- (4) राजकीय समाजीकरणाची प्रक्रिया
- (5) अधिकाराबद्दल मॅक्स वेबरचे विचार
- (6) ऐतिहासिक भौतिकवाद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-304

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

(PO-011 : Optional Paper)

(Social and Political Movements in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Discuss the functions and the future of Social Movements in India.

(2) Write an essay on the types of Social Movements.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Discuss the origin and growth of Women's Movement in India.

(2) Discuss 'Environmental Movement'.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) Government policies and programmes for women empowerment.
- (2) OBC Mobilization.
- (3) Role of project affected people's movement.
- (4) New social movement.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Movement of formation of Andhra Pradesh.
- (2) Dalit movement;
- (3) Naxalite movement;
- (4) The role of Environmentalists;
- (5) Working class movement in India;
- (6) Tribal movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) भारतातील सामाजिक चळवळीची कार्ये आणि भवितव्य याची चर्चा करा.
- (2) सामाजिक चळवळींच्या प्रकारांवर निबंध लिहा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) भारतातील महिला चळवळीचा उदय आणि विकास यांची चर्चा करा.
- (2) 'पर्यावरणीय चळवळ' चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) महिला सक्षमीकरणासाठी शासनाच्या योजना आणि कार्यक्रम.
- (2) ओबीसीची कृतिप्रवणता.
- (3) प्रकल्पग्रस्त लोकांच्या चळवळीची भूमिका.
- (4) नव्या सामाजिक चळवळी.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) आंध्रप्रदेश निर्मितीची चळवळ;
- (2) दलित चळवळ;
- (3) नक्षलवादी चळवळ;
- (4) पर्यावरणवाद्यांची भूमिका;
- (5) भारतातील कामगार चळवळ;
- (6) आदिवासी चळवळ;

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-305

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-012 : Optional Paper

(State Politics in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Explain the impact of Globalisation and Liberalization on the state politics in India.

(2) Discuss Dalit politics with reference to Uttar Pradesh and Bihar.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Explain the major issues of interstate conflict in India.

(2) Discuss the major issues of Naxalism in Andhra Pradesh, Maharashtra and Chhattisgarh.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]
- (1) Explain the issues of backwardness in different states in India.
 - (2) Discuss rise of middle peasant castes in state politics in India.
 - (3) Critically examine the rise of communal politics since 1980 in India.
 - (4) Explain OBC politics in India with special reference of Maharashtra, Madhya Pradesh and Bihar.
4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Save Narmada Movement;
 - (2) Privatization and state politics;
 - (3) Gorkhaland conflict;
 - (4) Issues of State autonomy;
 - (5) Regional issues in India;
 - (6) Sarkaria Commission.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) जागतिकीकरण आणि उदारीकरणाचा भारतातील घटकराज्यांच्या राजकारणावर झालेला प्रभाव स्पष्ट करा.
 - (2) उत्तरप्रदेश आणि बिहार या राज्यांच्या संदर्भात भारतातील दलित राजकारणावर चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) भारतातील आंतरराज्य संघर्षातील प्रमुख मुद्दे स्पष्ट करा.
 - (2) आंध्र प्रदेश, महाराष्ट्र आणि छत्तीसगड या राज्यांच्या संदर्भात भारतातील नक्षलवादाच्या प्रमुख मुद्द्यांवर चर्चा करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) भारतातील विविध घटकराज्यातील मागासलेपणाचे मुद्दे स्पष्ट करा.
 - (2) भारतातील घटकराज्यांच्या मध्यम शेतकरी जातींच्या उदयावर चर्चा करा.
 - (3) भारतातील 1980 नंतरच्या जमातवादाच्या राजकारणाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
 - (4) महाराष्ट्र, आंध्रप्रदेश आणि बिहार या राज्यांच्या संदर्भात भारतातील ओबीसी राजकारणावर भाष्य करा.
4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) नर्मदा बचाव आंदोलन;
 - (2) खाजगीकरण आणि घटकराज्याचे राजकारण;
 - (3) गोरखालँड संघर्ष;
 - (4) राज्यांच्या स्वायत्ततेचा मुद्दा;
 - (5) भारतातील प्रादेशिकतेचा मुद्दा;
 - (6) सरकारिया आयोग.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-306

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-013 : Optional Paper

(Political Process in Maharashtra)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) Analyse the impact of caste on the politics of Maharashtra.

(ii) Discuss the issues of backwardness and regional imbalance in Maharashtra.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) The growing impact of urban economy on the politics of Maharashtra.

(ii) Discuss the dominance and the crisis of co-operative sector in Maharashtra.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]
- (i) Impact of Non-Brahmin Movement on the politics of Maharashtra.
 - (ii) Regional imbalance with special reference to Vidarbha in Maharashtra.
 - (iii) Samyukta Maharashtra Movement for the formation of Maharashtra state.
 - (iv) The salient features of the Congress Party in Maharashtra.
4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]
- (i) Shivsena
 - (ii) Changing nature of Dalit politics in Maharashtra.
 - (iii) Decline of Agrarian interest.
 - (iv) Era of Yashwantrao Chavan.
 - (v) Samyukta Maharashtra Samiti.
 - (vi) Marathwada Development Board.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) महाराष्ट्रातील राजकारणावर असलेल्या जातींच्या प्रभावाचे विश्लेषण करा.
- (ii) महाराष्ट्रातील मागासलेपणा आणि प्रादेशिक असमतोल यांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) महाराष्ट्राच्या राजकारणावरील वाढत्या नागरी अर्थकारणाची चर्चा करा.

(ii) महाराष्ट्रातील सहकार क्षेत्राच्या प्रभुत्वावर व समस्यांवर चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

(i) महाराष्ट्राच्या राजकारणावरील ब्राम्हणेतर चळवळींचा प्रभाव.

(ii) विदर्भाच्या विशेष संदर्भासह महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोल.

(iii) महाराष्ट्र राज्य स्थापनेसाठी संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ.

(iv) महाराष्ट्रातील काँग्रेस पक्षाची ठळक वैशिष्ट्ये.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

(i) शिवसेना

(ii) महाराष्ट्रातील दलित राजकारणाचे बदलते स्वरूप

(iii) कृषिहितसंबंधांचा न्हास

(iv) यशवंतराव चव्हाण यांचा कालखंड

(v) संयुक्त महाराष्ट्र समिती

(vi) मराठवाडा विकास मंडळ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-307

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-014 : Optional Paper

(Party System in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) Write various features of political parties in India.

(ii) 'Coalition politics has no alternative in India.'
Discuss.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) Write an essay on Third Front in India.

(ii) Discuss the role of political parties in India before
independence.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

- (i) Ideology of Shivsena.
- (ii) Role of Regional parties
- (iii) Role of BJP in Indian politics
- (iv) Changing nature of political parties in India.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (i) Role of socialist parties
- (ii) Jansangh
- (iii) Role of CPI (M)
- (iv) Ideology of DMK
- (v) Electoral performance of BJP after 1989
- (vi) Decline of Congress Dominance.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) भारतातील राजकीय पक्षांच्या विविध वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (ii) 'भारतातील आघाड्यांच्या राजकारणाला पर्याय नाही.' चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

(i) भारतातील तिसरी आघाडी यावर निबंध लिहा.

(ii) भारतातील स्वातंत्र्यपूर्व काळातील राजकीय पक्षांच्या भूमिकाची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

(i) शिवसेनेची विचारसरणी

(ii) प्रादेशिक पक्षांची भूमिका

(iii) भारताच्या राजकारणातील भाजपाची भूमिका

(iv) भारतातील राजकीय पक्षांचे बदलते स्वरूप.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

(i) समाजवादी पक्षांची भूमिका

(ii) जनसंघ

(iii) मार्क्सवादी कम्युनिस्ट पक्षाची भूमिका

(iv) द्र. मु. क. पक्षाची भूमिका

(v) भाजपाची 1989 नंतरच्या निवडणुकातील कामगिरी

(vi) काँग्रेसच्या वर्चस्वाचा न्हास.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-308

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-015 : Optional Paper

**[Political Process in South Asia (With Reference
to Pakistan, Sri Lanka, Bangladesh and Nepal)**

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) Discuss the nature of political parties in Pakistan.

(ii) Discuss electoral reforms in Bangladesh.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(i) Explain the development of political parties in Nepal.

(ii) Describe the challenges before the agriculture and industrial sector in Sri Lanka.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

- (i) Role of religious leaders in the politics of Pakistan.
- (ii) Nepali Congress
- (iii) Challenges before the agriculture sector in Bangladesh.
- (iv) Political parties in Sri Lanka.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (i) The role of military in politics of Pakistan.
- (ii) The ideology of political parties in Nepal.
- (iii) The features of political parties in Sri Lanka.
- (iv) The role of bureaucracy in Bangladesh.
- (v) P.P.P.
- (vi) L.T.T.E.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) पाकिस्तानमधील राजकीय पक्षांच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- (ii) बांगलादेशमधील निवडणूक सुधारणांवर चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) नेपाळमधील राजकीय पक्षांचा विकास स्पष्ट करा.
- (ii) श्रीलंकेतील शेती व उद्योग क्षेत्रांपुढील आव्हाने विशद करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (i) पाकिस्तानच्या राजकारणातील धार्मिक नेत्यांची भूमिका.
- (ii) नेपाली काँग्रेस
- (iii) बांगलादेशातील शेतीक्षेत्रापुढील आव्हाने
- (iv) श्रीलंकेतील राजकीय पक्ष.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) पाकिस्तानच्या राजकारणातील लष्कराची भूमिका.
- (ii) नेपाळमधील राजकीय पक्षांची विचारप्रणाली.
- (iii) श्रीलंकेतील राजकीय पक्षांची वैशिष्ट्ये.
- (iv) बांगलादेशामधील नोकरशाहीची भूमिका
- (v) पी.पी.पी.
- (vi) एल.टी.टी.इ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-309

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-016 : Optional Paper

(Research Methodology)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Discuss interview as a technique of data collection and evaluate its strengths and weaknesses.

(2) Define hypothesis. Discuss the sources and types of hypothesis.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Discuss questionnaire as a technique of data collection and evaluate its strengths and weaknesses.

(2) Write an essay on the research dissertation writing.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) State the scope of research methodology.

(2) Explain the data analysis.

(3) Explain the types of references.

(4) Nature of research methodology.

P.T.O.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) References
- (2) Report writing
- (3) Data collection
- (4) Primary data collection
- (5) Tabulation
- (6) Correlation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) तथ्यसंकलनाचे एक तंत्र म्हणून मुलाखततंत्राची चर्चा करा आणि त्यातील गुणदोष विशद करा.
- (2) गृहितकाची व्याख्या द्या. गृहितकाच्या स्रोतांची व प्रकारांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) तथ्यसंकलनाचे एक तंत्र म्हणून प्रश्नावली तंत्राची चर्चा करा आणि त्यातील गुणदोषाचे परीक्षण करा.
- (2) संशोधन प्रबंध लेखन यावर निबंध लिहा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) संशोधन पद्धतीची व्याप्ती सांगा.
- (2) तथ्य विश्लेषण स्पष्ट करा.
- (3) संदर्भाचे प्रकार सांगा.
- (4) संशोधनपद्धतीचे स्वरूप.

4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) संदर्भसूची
- (2) अहवाल लेखन
- (3) तथ्य संकलन
- (4) प्राथमिक तथ्य संकलन
- (5) सारणीकरण
- (6) सहसंबंध.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-401

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-C10 : Power and Society (Compulsory)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Bureaucracy as organised Political Power. Explain.

(ii) Discuss the concept of state from the Liberal and Neoliberal Perspective.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Importance of Ideology in the context of Globalization Era. Discuss.

(ii) Explain Marxian concept of class.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

- (i) Meaning and Nature of Power.
- (ii) State from Marxian Perspective.
- (iii) Meaning and Nature of Authority.
- (iv) End of Hegemony.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Meaning and Types of Ideology
- (ii) State as a welfare organisation
- (iii) Meaning and Types of Hegemony
- (iv) Weber's view on class
- (v) Types of Power
- (vi) Bureaucracy and Public Policy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (i) नोकरशाही—एक संघटित राजकीय सत्ता. स्पष्ट करा.
- (ii) राज्य या संकल्पनेची उदारमतवादी आणि नवउदारमतवादी दृष्टिकोनातून चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (i) जागतिकीकरणाच्या पर्वाच्या संदर्भात विचारप्रणालीच्या महत्वाची चर्चा करा.
- (ii) मार्क्सने मांडलेली 'वर्ग' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (i) 'सत्ता' या संकल्पनेचा अर्थ आणि स्वरूप.
- (ii) मार्क्सवादी दृष्टिकोनातून राज्य ही संकल्पना.
- (iii) 'अधिकार' या संकल्पनेचा अर्थ आणि स्वरूप.
- (iv) प्रभुत्वाचे अंत.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (i) विचारप्रणालीचा अर्थ आणि प्रकार
- (ii) राज्य : एक कल्याणकारी संघटना
- (iii) प्रभुत्वाचा अर्थ आणि प्रकार
- (iv) वेबरचे वर्गाबद्दल मत
- (v) सत्तेचे प्रकार
- (vi) नोकरशाही आणि सार्वजनिक धोरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

(PO-C11 : Political Theory—Key Concept)

(Compulsory)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

- 1.** Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain John Rawls' theory of Justice.
 - (2) Explain T.H. Green's views on Liberty.

- 2.** Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Write an essay on Liberal Democracy.
 - (2) Critically examine the different theories of Rights.

- 3.** Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (1) Meaning and nature of equality.
 - (2) Relation between liberty and equality
 - (3) Positive and negative dimension of liberty
 - (4) Marxist concept of Justice.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Natural Rights
- (2) Types of equality
- (3) Democracy in practice
- (4) Concept of Gender Equality
- (5) Affirmative Action
- (6) Types of Social Justice.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणत्याही एक प्रश्नाचा उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) जॉन रॉल्सचा न्यायाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) टी.एच. ग्रीनचे स्वातंत्र्याबद्दलचे विचार स्पष्ट करा.

2. कोणत्याही एक प्रश्नाचा उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) उदारमतवादी लोकशाहीवर निबंध लिहा.
- (2) हक्काच्या विविध सिद्धान्ताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

3. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) समतेचा अर्थ आणि स्वरूप
- (2) स्वातंत्र्य आणि समता मधला संबंध
- (3) स्वातंत्र्याचे सकारात्मक आणि नकारात्मक आयाम
- (4) मार्क्सवादी न्यायविषयक दृष्टिकोन.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) :

[20]

- (1) नैसर्गिक हक्क
- (2) समतेचे प्रकार
- (3) व्यवहारातील लोकशाही
- (4) लिंग समभावाची संकल्पना
- (5) सकारात्मक कृती
- (6) सामाजिक न्यायाचे प्रकार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-403

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-C12 : Political Process in India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Trace the changing nature of India's Party System.

(ii) Critically examine the impact of the New Economic Policy in India.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Write an essay on the growth of communal politics in India after the 1980s.

(ii) Discuss the regional movements with special reference to the issues of autonomy and language.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words) : [20]

- (i) Impact of restructuring of constituencies on electoral politics.
- (ii) Discuss the role of dominant castes in Indian Politics.
- (iii) Features of caste associations.
- (iv) The Election of 1977.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Planning Commission
- (ii) Coalition government
- (iii) The one party dominant system
- (iv) Special economic zone
- (v) *Two* reasons for the growth of urban constituencies
- (vi) Constitutional commitment to secularism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) भारतातील पक्षपद्धतीच्या बदलत्या स्वरूपाचा शोध घ्या.
- (ii) भारतावरील नवीन आर्थिक धोरणाच्या प्रभावाचे चिकीत्सक परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) 1980 नंतर भारतातल्या जमातवादी राजकारणाच्या वाढीवर निबंध लिहा.
- (ii) स्वायत्तता आणि भाषा यामुद्द्यांचा विशेष संदर्भात प्रादेशिक चळवळींची चर्चा करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (i) मतदार संघाच्या पुनर्रचनेचे निवडणुकीच्या राजकारणावर पडलेल्या प्रभावाची चर्चा करा.
- (ii) भारतीय राजकारणात प्रभुत्वशाली जातीच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (iii) जात संघटनेची वैशिष्टे.
- (iv) 1977ची निवडणुक.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) नियोजन आयोग
- (ii) आघाड्यांचे सरकार
- (iii) एकपक्षीय प्रभुत्व पद्धत
- (iv) विशेष आर्थिक क्षेत्र
- (v) शहरी मतदार संघाच्या वाढीची दोन कारणे
- (vi) धर्मनिरपेक्षतेच्या प्रती राज्यघटनेची बांधीलकी.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-404

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

Paper PO-17 (Optional)

(Human Rights)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Define the human rights and evaluate human rights in India.
- (2) Define Rehabilitation. Explain the rights of displaced with examples.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Discuss the challenges of World Human Rights.
- (2) Explain the difference between Individual and Group Rights.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) Functions of National Minority Commission.
- (2) Challenges of human rights in India.
- (3) Review of Dalit Movement in India.
- (4) Role of Amnesty International in safeguarding human rights.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Need of Human Rights
- (2) Civil liberty movement in America
- (3) Functions of National Women's Commission
- (4) Poverty : A challenge to human rights
- (5) Rights of refugees
- (6) Role of United Nations and human rights.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) मानवी हक्काची व्याख्या करा आणि भारतातील मानवी हक्कांचे मूल्यमापन करा.
- (2) पुनर्वसनाची व्याख्या द्या. विस्थापितांचे हक्क उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) जागतिक मानवी हक्कांपुढील आव्हानांची चर्चा करा.
- (2) व्यक्तिगत आणि सामुहिक हक्क यातील फरक स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोगाची कार्ये.
- (2) भारतातील मानवी हक्कांपुढील आव्हाने.
- (3) भारतातील दलित चळवळीचा आढावा.
- (4) मानवी हक्क संरक्षणातील 'अमनेस्टी इंटरनॅशनल' ची भूमिका.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) मानवी हक्कांची अपरिहार्यता.
- (2) अमेरिकेतील नागरी स्वातंत्र्याची चळवळ.
- (3) राष्ट्रीय महिला आयोगाची कार्ये.
- (4) दारिद्र्य : मानवी हक्कांपुढील एक आव्हान.
- (5) निर्वासितांचे हक्क.
- (6) मानवी हक्क आणि संयुक्त राष्ट्र संघटनेची भूमिका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4103]-405

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-018 : Optional Paper

Politics and Social Stratification

(Class-Caste and Gender)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain Karl Marx's theory of class.

(2) Explain the caste based inequality.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Write an essay on Dominant castes in India.

(2) Discuss class politics in India.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Interrelation between class and caste.

(2) Max Weber's theory of class.

(3) Feminist critique of state and law.

(4) Gender issues in India.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Changing nature of class.
- (2) Patriarchy system
- (3) Inter-relation between caste and occupation.
- (4) Women politics in India
- (5) Informal sector workers
- (6) Women's organisations.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) कार्ल मार्क्सची वर्ग संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) जातिआधारित विषमता स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) भारतातील प्रभुत्वशाली जातींवर निबंध लिहा.
- (2) भारतातील वर्ग-राजकारणावर चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) वर्ग आणि जात यातील सहसंबंध.
- (2) मॅक्स वेबरची वर्ग संकल्पना.
- (3) राज्य आणि कायदा या संदर्भातील स्त्रीवादी भूमिका.
- (4) भारतातील लिंग आधारित प्रश्न.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) वर्ग व्यवस्थेचे बदलते स्वरूप.
- (2) पितृसत्ताक व्यवस्था.
- (3) जात आणि व्यवसाय यातील सहसंबंध.
- (4) भारतातील स्त्रियांचे राजकारण.
- (5) असंघटित क्षेत्रातील कामगार.
- (6) स्त्रियांच्या संघटना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-406

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-19 : Political Economy of India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Discuss Liberalisation.

(2) Discuss planning is a way of development.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Discuss colonial legacy of the state in India.

(2) Discuss class and caste in India.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) Politics of Liberalisation.

(2) Critique of Privatisation.

(3) Informalisation of working class.

(4) Privatisation and Class.

P.T.O.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) New Middle Class
- (2) Limits of Planning
- (3) Ruling class
- (4) Planning and Development
- (5) Achievements of Privatisation
- (6) Planning in Industrial Sector.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) उदारीकरणाची चर्चा करा.
- (2) विकासाकरिता नियोजन एक मार्ग, चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) भारतातील राज्यांच्या वसाहतिक वारशाची चर्चा करा.
- (2) भारतातील वर्ग व जातींची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) उदारीकरणाचे राजकारण.
- (2) खाजगीकरणावरील टीका.
- (3) कामगारवर्गाचे असंघटीकरण.
- (4) खाजगीकरण आणि वर्ग.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) नवमध्यमवर्ग
- (2) नियोजनाच्या मर्यादा
- (3) सत्ताधारी वर्ग
- (4) नियोजन आणि विकास
- (5) खाजगीकरणाच्या उपलब्धी
- (6) उद्योगक्षेत्रातील विकास.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4103]-407

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

POLITICS

PO-020 : Optional Paper

(Globalization and the State)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Explain the changing character of the state in Globalisation.

(2) Explain the Internationalisation and Privatization as an expansion of Rule of Law.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

(1) Discuss the challenges before the nation-state.

(2) Explain the experience of developing states about the interventionist state.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) Meaning and features of modern territorial state.

P.T.O.

- (2) Explain the concept of Security Dilemma.
- (3) Meaning and features of sub-nationalism.
- (4) Factors threatening to the legitimacy of the states.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) Internationalization and Rule of Law.
- (2) The concept of interventionist state.
- (3) Issue of Legitimacy.
- (4) Features of post-colonial states.
- (5) The concept of 'Rule of Law'.
- (6) International Security Dilemma.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) जागतिकीकरणाच्या काळातील राज्याचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) कायद्याच्या राज्याचा एक विस्तार म्हणून आंतरराष्ट्रीयीकरण आणि खाजगीकरणावर चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]
- (1) राष्ट्रराज्यासमोरील आव्हाने स्पष्ट करा.
 - (2) हस्तक्षेपी राज्याबद्दलचे विकसनशील देशांचे मत स्पष्ट करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]
- (1) आधुनिक प्रादेशिक राज्याचा अर्थ व वैशिष्ट्ये.
 - (2) सुरक्षेचा पेच ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - (3) उप-राष्ट्रवादाचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये.
 - (4) राज्याच्या अधिमान्यतेला आव्हान देणारे घटक.
4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]
- (1) आंतरराष्ट्रीयीकरण आणि कायद्याचे राज्य.
 - (2) हस्तक्षेपी राज्य संकल्पना.
 - (3) अधिमान्यतेचे प्रश्न.
 - (4) वसाहतोत्तर राज्यांची वैशिष्ट्ये.
 - (5) कायद्याचे राज्य.
 - (6) आंतरराष्ट्रीय सुरक्षेचा पेच.